

Досвід впровадження програмно-цільового методу бюджетування у землі Гессен

**Доповідь з нагоди візиту
делегації з України**

19 жовтня 2015 р.

Керуючий міністерський радник Патрік Крауліх

Модернізація бюджету у Гессені

Зміст

- Яка ціль була у нас?
- Що ми зробили?
- Як ми це зробили?
- Чого ми досягли?
- Чому ми навчилися?
- Що ще треба зробити?

Модернізація бюджету в Гессені

Яка ціль була у нас?

- Прозорість
- Підвищення ефективності та результативності
- Покращення управління

Модернізація бюджету в Гессені

Яка ціль була у нас?

➤ Бухгалтерський облік

- Бухгалтерський облік за подвійним записом / складання балансу
- Управлінський облік
- Створення системи контролінгу
- Впровадження стандартного програмного забезпечення SAP

Модернізація бюджету в Гессені

Яка ціль була у нас?

- **Програмно-цільове бюджетування**
 - Складання бюджетних програм з визначеним обсягом виплат, які слугують виконанню законодавчих завдань та політичних цілей
 - Фінансові кошти надаються тільки через функціональне бюджетування, а відповідальність є децентралізованою

- **Відображення управління персоналом, а також розрахунків з персоналом у SAP**

Модернізація бюджету в Гессені

Що ми зробили?

- Починаючи з 2004 р. перехід на комерційний бухгалтерський облік з управлінським обліком у всій землі (прибл. 800 служб)
- Починаючи з 2008 р. перехід на зображення бюджету за програмно-цільовим методом бюджетування у всій землі (69 балансових одиниць)
- Складання балансу землі на 1.1.2009 р.
- Повна звітність, серед іншого, надання квартальних звітів про виконання бюджету до ландтаґу Гессену (парламент).

Модернізація бюджету в Гессені

Як ми це зробили?

- Керування модернізацією бюджету було надано Міністерству фінансів. Тут було створено загальне керівництво проектом, яке мало завдання поєднати між собою політичні, галузеві та фахові вимоги до впровадження комерційного бухгалтерського обліку, а також до програмно-цільового методу бюджетування.
- Покрокове впровадження нових інструментів у адміністрації землі
- Заснування бюджетного бюро при Апараті ландтаґу Гессену як посередника між ландтаґом та адміністрацією у питаннях модернізації бюджету та Нового урядування

Модернізація бюджету в Гессені

Як ми це зробили?

Створення менеджменту сприйняття

- Інформаційні заходи та тренінги на всіх організаційних рівнях адміністрації
- Інформаційні заходи для депутатів ландтаґу Гессену
- Постійна участь представництв персоналу
- Інституалізація менеджменту змін, спрямованого на роз'яснення переваг і можливостей Нового урядування для керівників та співробітників

Модернізація бюджету в Гессені

Чого ми досягли?

- **Запровадження єдиного бухгалтерського обліку у всій землі, а також єдиного керування персоналом і єдиних розрахунків з персоналом**
- **Керування адміністрацією та урядом шляхом встановлення цілей, результатів, очікуваного впливу та витрат на основі децентралізованого програмного бюджетування, спрямованого на отримання результатів**
- **Надійне оцінювання фінансового положення землі за рахунок повного відображення активів (активи: нерухомість, ліс тощо; пасиви: борги землі).**

Модернізація бюджету в Гессені

Чого ми досягли?

- Прозоре відображення зобов'язань майбутніх періодів (наприклад, пенсійні зобов'язання)
- Відмова від «способу мислення періодами» одного бюджетного року за рахунок зображення майнового статусу землі та впливу політичних рішень на майбутнє («справедливість до майбутніх поколінь»)
- Бюджетне бюро як «ланка» між парламентом та адміністрацією
- Покращення управління бюджетом протягом року за рахунок контролінгу та звітності
- У роботі: інформаційна система для керівного рівня

Модернізація бюджету в Гессені

Чого ми досягли?

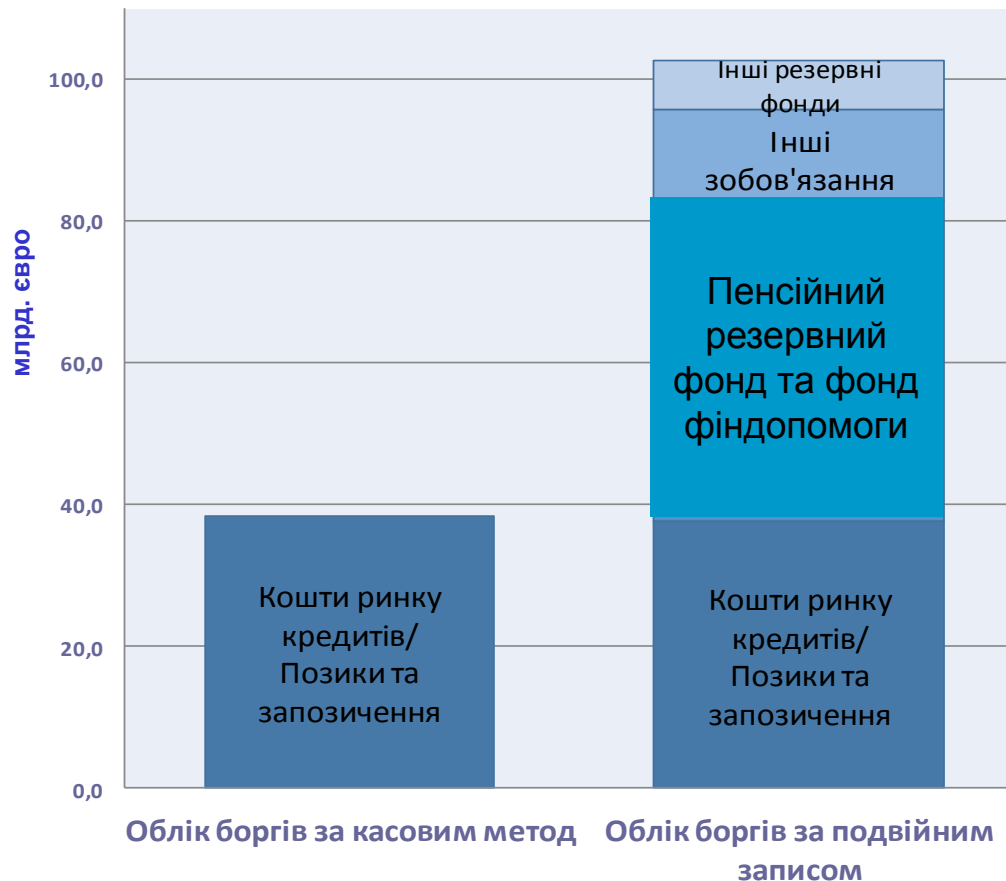
Консолідований звіт за 2011 р. / Коротка форма балансу

Активи	31.12.2011	31.12.2010	Пасиви	31.12.2011	31.12.2010
A. Матеріальні активи	25 420,1	24 638,6	A. Особливі позиції	392,8	346,6
<i>з них нерухомість</i>	6 199,7	5 906,9	B. Резервні фонди	54 800,9	51 895,6
<i>з них предмети мистецтва та музейні колекції</i>	5 311,6	5 282,8	<i>з них резервний пенсійний фонд</i>	42 277,8	40 347,4
<i>з них об'єкти інфраструктури</i>	4 142,9	4 109,5	<i>з них резервний фонд для надання фін. допомоги</i>	5 368,7	4 864,7
<i>з них лісові ресурси</i>	2 375,9	2 370,9	<i>з них резервний фонд часткового виходу на пенсію</i>	683,9	777,5
B. Оборотні активи	11 751,9	11 222,3	<i>з них резервний фонд для відшкодування податків</i>	3 641,5	3 345,7
<i>з них дебіторська заборгованість від податків та інших зборів</i>	6 319,3	6 056,2	C. Кредиторська заборгованість	52 915,9	50 685,3
<i>з них дебіторська заборгованість інших адміністративних одиниць через відшкодування податків</i>	1 838,5	2 189,0	<i>з них кредитні борги</i>	39 471,2	37 693,2
C. Розмежування витрат і надходжень	339,0	325,3	<i>з них субсидії та дотації</i>	3 182,2	3 207,4
D. Дефіцит, не покритий власним капіталом	70 620,1	66 753,0	<i>з них по відношенню до інших адміністративних одиниць</i>	5 857,7	5 549,2
			D. Розмежування витрат і надходжень	21,5	11,7
	108 131,1	102 939,2		108 131,1	102 939,2

Модернізація бюджету в Гессені

Чого ми досягли?

Консолідований звіт за 2011 р. / Облік заборгованості за касовою системою та за подвійним записом

- Прозорий облік так званих неприхованих і прихованих боргів землі
- Урахування платіжних зобов'язань, які вже виникли у минулі періоди

Модернізація бюджету в Гессені

Чого ми досягли?

Модернізація бюджету в Гессені

Чого ми досягли?

Звітність перед ландтаґом Гессену

Галуzeвий звіт

Нове урядування

Робочі таблиці на одну балансову одиницю (БалОд):

[План заходів БалОд](#) Опис балансової одиниці подібно до плану заходів

[План успішності БалОд](#) Опис балансової одиниці подібно до плану успішності

[Коментар до БалОд](#) Коментарі щодо результатів для балансової одиниці

Звітний період	січень-травень 2012
Актуальність даних	15.07.2012

Модернізація бюджету в Гессені

Чого ми досягли?

Звітність перед ландтагом Гессену

Leistungsplan Buchungskreis

Buchungskreis	Steuerverwaltung
Berichtszeitraum	Januar - Juni 2012

Produkte	Ist-Menge	Plan-Menge	Plan-/Ist- Abweichung Menge in %	Ist-Kosten in TEUR	Plan-Kosten in TEUR	Plan-/Ist- Abweichung Kosten in %	Ist-Erlöse in TEUR	Plan-Erlöse in TEUR	Plan-/Ist- Abweichung Erlöse in %	Ist-Produkt- abteilung in TEUR (inkl. Kontidor)	Plan-Produkt- abteilung in TEUR	Ergebnis in TEUR	Istpreis in EUR	Kontrakt-/ Planpreis in EUR
	1	2	3 = (1 - 2)/2	4	5	6 = (4 - 5)/5	7	8	9 = (7 - 8)/8	10	11	12 = (7+10)-4	13 = (4-7)/1	14 = (5-8)/2
AUßENPRÜFUNG	23.485 ST	24.050 ST	-2,3	89.887,6	90.398,8	-0,6				90.398,8	90.398,8	529,1	3.828,80	3.758,70
BUßGELD- UND STRAFSACHEN	7.371 ST	5.800 ST	31,6	3.790,3	4.037,5	-8,1				4.037,5	4.037,5	247,2	514,22	720,98
INKASSO	3.942.508 ST	3.887.150 ST	1,9	33.371,8	38.007,0	-7,3	3.946,3	4.135,2	-4,6	31.871,8	31.871,8	2.446,3	7,46	8,24
LANDESBEST. VON VERMÖGENSÜBERGÄNGEN	99.779 ST	98.750 ST	3,1	7.930,1	7.850,7	3,7				7.850,7	7.850,7	-279,3	79,48	79,08
LEISTUNGEN FÜR KOMMUNEN	227.917 ST	217.300 ST	4,9	17.353,3	18.732,4	-7,4				18.732,4	18.732,4	1.379,1	78,14	88,21
VERANLAGUNG	1.185.941 ST	1.151.300 ST	3,0	159.157,5	159.847,2	-0,4				159.847,2	159.847,2	689,7	134,20	138,84
Summe Produkte				311.470,5	316.671,5	-1,6	3.946,3	4.135,2	-4,6	312.536,3	312.536,4	5.012,1		
Externe Leistungen	Ist-Menge	Plan-Menge	Plan-/Ist- Abweichung Menge in %	Ist-Kosten in TEUR	Plan-Kosten in TEUR	Plan-/Ist- Abweichung Kosten in %	Ist-Erlöse in TEUR	Plan-Erlöse in TEUR	Plan-/Ist- Abweichung Erlöse in %	Ist-Produkt- abteilung in TEUR	Plan-Produkt- abteilung in TEUR	Ergebnis in TEUR	Istpreis in EUR	Kontrakt-/ Planpreis in EUR
	1	2	3 = (1 - 2)/2	4	5	6 = (4 - 5)/5	7	8	9 = (7 - 8)/8	10	11	12 = (7+10)-4	13 = (4-7)/1	14 = (5-8)/2
BUNDESBAUANGELEGENHEITEN	2.247 TAG	2.654 TAG	-15,3	1.042,1	1.185,0	-12,1	1.185,0	1.185,0				142,9		
FESTSETZUNG VON KRAFTFAHRZEUGSTEUER	1.382.331 ST	1.208.700 ST	14,4	4.225,0	4.297,6	-1,7	4.297,6	4.297,6				72,6		
Summe Externe Leistungen				5.267,1	5.482,6	-3,9	5.482,6	5.482,6				215,5		
Zwischenbehördliche Leistungen	Ist-Menge	Plan-Menge	Plan-/Ist- Abweichung Menge in %	Ist-Kosten in TEUR	Plan-Kosten in TEUR	Plan-/Ist- Abweichung Kosten in %	Ist-Erlöse in TEUR	Plan-Erlöse in TEUR	Plan-/Ist- Abweichung Erlöse in %	Ist-Produkt- abteilung in TEUR	Plan-Produkt- abteilung in TEUR	Ergebnis in TEUR	Istpreis in EUR	Kontrakt-/ Planpreis in EUR
	1	2	3 = (1 - 2)/2	4	5	6 = (4 - 5)/5	7	8	9 = (7 - 8)/8	10	11	12 = (7+10)-4	13 = (4-7)/1	14 = (5-8)/2
ABORDNUNGEN AN ANDERE BUCHUNGSKREISE	61 VZA	47 VZA	31,4	1.978,2	1.491,2	32,7	1.978,2	1.491,2	32,7					
INTERESSENVERTRETUNG RESSORT				250,5	250,7	-0,1	250,5	250,7	-0,1			0,0		
SELBSTVERSICHERUNG	8.278 ST	8.278 ST		1.123,5	982,3	14,4	1.985,8	992,9	100,0			862,3		
UNTERSTÜTZUNG ANDERE BUKR	1.561 TAG	1.493 TAG	4,8	732,8	733,6	-0,1	734,1	733,6	0,1			1,3		
Summe Zwischenbehördliche Leistungen				4.084,9	3.457,7	18,1	4.948,5	3.468,3	42,7			863,6		
Gesamtsumme				320.822,5	325.611,9	-1,5	14.377,4	13.086,1	9,9	312.536,3	312.536,4	6.091,3		

Модернізація бюджету в Гессені

Чому ми навчилися?

- **Бюджетну реформу повинні впроваджувати та підтримувати політики; за необхідності – створення високопосадового органу прийняття рішень**
- **Необхідна покрокова процедура у консенсусі з усіма учасниками; окремі кроки повинні встановлюватися завчасно та бути обов'язковими для виконання**
- **Впровадження комерційного бухгалтерського обліку у державному секторі є можливим, але не є передумовою для впровадження програмно-цільового бюджетування**

Модернізація бюджету в Гессені

Чому ми навчилися?

- Менше – це більше: обмеження тільки обов'язково необхідним ступенем деталізації
- Спрощення системи бухгалтерського запису (обсяг плану рахунків, створення резервних фондів тощо)
- Переробка визначення бюджетних програм (скорочення)
- Скорочення використання зовнішнього (дорогого) консультування / використання власних потенціалів

Модернізація бюджету в Гессені

Чому ми навчилися?

- Шлях до керування обсягами та до обов'язкового для виконання бюджету
- Перехід від системи «збалансованих показників **Balanced Scorecard**» (з зобов'язуючим формуванням показників для п'яти перспектив) до зобов'язуючих показників для вимірювання ефективної дієвості та фінансової сфери
- Відмова від скорочення бюджету при недосягненні показників. Замість цього – вихідний пункт для обговорення наступного бюджету у Міністрстві фінансів і парламенті.

Модернізація бюджету в Гессені

Що ще треба зробити?

- Ще сильніше використання нових інструментів та їх можливостей на всіх рівнях ієрархії земельної адміністрації, аж до осіб, які приймають політичні рішення
- Створення нових законодавчих актів (зміна Положення про бюджет землі Гессен)
- Додаткова увага до приписів боргового гальма, орієнтованого на підвищення ліквідності, аж до підвищення власного капіталу
- Протидія зростаючій неоднорідності механізмів державних бюджетів, не в останню чергу за рахунок впровадження стандартів на рівні федерації (орган зі стандартизації)

**«Навіть найвідважніший з нас
рідко має мужність на те, що
він, власне, знає».**

Ніцше «Сутінки богів»